

פיתוח מיומנויות אוריינות דיגיטלית מנקודת מבטם של מורים ותלמידים: תוצאות ראשוניות (פוסטר)

יורם עשת-אלקלעי

אינה בלאו

דבורה הומינר

האוניברסיטה הפתוחה

האוניברסיטה הפתוחה

האוניברסיטה הפתוחה

yorames@openu.ac.il

inabl@openu.ac.il

deborah1021@gmail.com

Developing Digital Literacy Skills from the Perspective of Teachers and Students: Preliminary Results (Poster)

Deborah Houminer

Ina Blau

Yoram Eshet-Alkalai

The Open University of Israel

The Open University of Israel

The Open University of Israel

Abstract

The penetration of innovative technologies to education systems confronts teachers and students alike with new challenges that require mastering a wide range of pedagogical, cognitive, emotional, and social skills, collectively referred in research literature as Digital-Literacy (Gilster, 1997). Digital-literacy consists of a variety of skills for making an effective use of technologies for knowledge construction and communication (Eshet-Alkalai, 2012).

The current research is based on two models of digital literacy skills: the 5 *Core Competences model* (Hwang, Lai & Wang, 2015), which encompasses general learning skills, and the *Digital-Literacy model* (Eshet-Alkalai, 2012), which classifies digital leaning skills in an operative approach. The research attempts to integrate the two models, and examines teachers' and students' perspectives on the effective strategies that are employed to develop digital literacy skills. The poster presents preliminary findings of the study.

Keywords: digital literacy, 21st century skills, student's voice.

תקציר

לצד החדירה של טכנולוגיות חדשניות לרוב תחומי חינוך, אנו עדים בעשורים האחרונים לחדירתן גם למערכת החינוך, בה הן משמשות למטרות הוראה, למידה וניהול כיתה. מכיוון שרובן של הטכנולוגיות החדשניות לא פותח למטרות חינוכיות, השימוש בהן מציב בפני מורים ותלמידים אתגרים חדשים, המחייבים שליטה במגוון רחב של מיומנויות פדגוגיות, קוגניטיביות, רגשיות וחברתיות, שמתוארות בספרות המחקר כאוריינות דיגיטלית (Digital Literacy; Gilster, 1997). האוריינות הדיגיטלית משלבת מגוון רחב של מיומנויות ההכרחיות לשימוש מיטבי בטכנולוגיות דיגיטליות לשם פענוח, הבנייה, יצירה, הצגה ושיתוף של ידע, ותקשורת (Eshet-Alkalai, 2012).

ממחקרים בארץ ובעולם עולה כי השימוש בטכנולוגיות ללמידה והוראה הנו עדיין רחוק מניצול מיטבי של האפשרויות הגלומות בהן לשיפור הפדגוגיה ותהליכי הלמידה (Park, 2011), דבר הנובע, בין השאר, משליטה בלתי מספקת של מורים ולומדים במיומנויות אורייניות ומשימוש לקוי באסטרטגיות הוראה ולמידה.

בניסיון להתמודד עם אתגרי המאה ה-21, גופים שונים שמים לאחורנה דגש בתוכניותיהם החינוכיות על פיתוח וחיזוק מכלול של מיומנויות ואסטרטגיות אורייניות ללמידה. אחד המודלים המתאר מיומנויות למידה אותן חשוב לפתח בעידן הדיגיטלי הוא **מודל ה-5C** (5 core competences) (Hwang, Lai & Wang, 2015), המכיל את המיומנויות: תקשורת (communication), שיתוף פעולה (collaboration), חשיבה בקורתית (critical thinking), פתרון בעיות מורכבות (complex problem solving) ויצירתיות (creativity).

המודל לאוריינות דיגיטלית (Eshet-Alkalai, 2012) מתאר את האוריינות הדיגיטלית בעזרת שש מיומנויות חשיבה ספציפיות: חשיבה תמונתית-חזותית (photo-visual), חשיבת שעתוק (reproduction), חשיבת מידע (information), חשיבה מסתעפת (branching), חשיבה חברתית-רגשית (socio-emotional) וחשיבת זמן-אמת (real-time).

בעוד **שמודל ה-5C** מתאר מיומנויות פדגוגיות כלליות, **מודל האוריינות הדיגיטלית** מפרט את המיומנויות בגישה יותר אופרטיבית, הממוקדת בעולם הדיגיטלי. השליטה במיומנויות אלה משפרת את יכולותיהם של לומדים ליצור ידע מבוסס ומנומק ולפעול באופן מיטבי בסביבות דיגיטליות עכשויות.

המחקר הנוכחי בוחן פרספקטיבות של מורים ותלמידים לגבי האסטרטגיות היעילות לפיתוח מיומנויות אוריינות דיגיטלית, בהתבסס על שילוב בין שני המודלים. בנוסף, המחקר מבקש לזהות פערים בין הפרספקטיבות של שתי קבוצות אלה (מורים ותלמידים), כמו גם להשוות בין תלמידים ומורים מבתי ספר המשלבים טכנולוגיה במודל אחד-על-אחד (one-to-one computing) ובין אלה המשלבים טכנולוגיה במודל אחד אל כולם (שימוש במחשב ומקרן ע"י המורה לצורכי הוראה בלבד).

המחקר מבוסס על ראיונות עם 12 מורים ו-12 תלמידים מחטיבת הביניים, ברוח המגמה המדגישה את החשיבות שיש ל"קול התלמיד" (student's voice) (research) בהערכת תהליכי למידה ובמציאת דרכים מגוונות לשילוב קולות אלה בתכנון הלימודים. ניתוח הממצאים נעשה באמצעות שילוב כלים איכותניים וכלים כמותיים.

בנוסף לתרומה התיאורטית של המחקר בניסיון לשלב בין שני המודלים של אוריינות דיגיטלית, תרומתו המעשית היא בבחינת פיתוח מיומנויות אוריינות דיגיטלית בשטח, ובמציאת אסטרטגיות נוספות לפיתוחן.

הפוסטר מציג ממצאים ראשוניים של המחקר המצוי כעת בשלבי הרצה.

מילות מפתח: אוריינות דיגיטלית, מיומנויות המאה ה-21, שילוב קול התלמיד.

מקורות

- Eshet-Alkalai, Y. (2012). Thinking in the Digital Era: A revised model for digital literacy. *Issues in Informing Science and Information Technology*, 9, 267-276.
- Gilster, P., & Glistler, P. (1997). *Digital literacy*. Wiley Computer Pub.
- Hwang, G. J., Lai, C. L. & Wang, S. Y. (2015). Seamless flipped learning: a mobile technology-enhanced flipped classroom with effective learning strategies. *Journal of Computers in Education*, 2(4), 449-473.
- Park, S. (2011). *Access to digital media and changes in digital media literacy*. Record of the communication policy & research forum 2011. Sydney: Network Insight.